

Univerzalni jezik

Bojana Rajić – Španski jezik i Hispanske književnosti

Pre nekoliko dana želela sam da saznam nešto više o jednoj bolesti (nešto više od onog škrtog objašnjenja koje dobijete od doktora). Pomisao na odlazak u Narodnu biblioteku, traženje medicinskih enciklopedija i leksikona mi je samo proletelo kroz glavu. Umesto toga, sela sam za kompjuter, otišla na Internet i krenula u potragu. Ukucam najpre ime bolesti, na srpskom naravno, ne nađem ništa korisno. Dodam medicinsku oblast koja se time bavi, opet ništa. Ubacim ustanovu, doktore, ništa. Vrti se par istih sajtova sa vrlo oskudnim informacijama. A onda se setim u čemu je caka. Ukucam to isto na engleskom i nađem sve što me zanima: medicinske sajtove, *online* enciklopedije, naučne radove, statističke podatke, gde je sve do detalja objašnjeno, uz mogućnost postavljanja pitanja za bilo šta što vam nije jasno. Divno! Međutim, pitam se, šta da ne znam engleski? Verovatno bih do željenih informacija dolazila na nešto teži način. Odlaskom u Narodnu biblioteku!

Engleski je postao jezik Interneta, međunarodne komunikacije, univerzalni jezik. Da li će nastaviti svoj globalni razvoj, nadmeno prkoseći svim manjim, a i većim jezicima (prema broju govornika) pokazaće vreme. Da mi najpre vidimo kako je engleski došao do titule univerzalnog jezika kakvu danas ima. Kroz istoriju čovečanstva prodefilovalo je nekoliko manje-više univerzalnih jezika: grčki i latinski tokom antičke civilizacije, zatim, ponovo latinski u srednjevekovnoj Evropi, kasnije na scenu izlazi francuski koji konačno zamenjuje engleski. Pozicija univerzalnog jezika uvek je dolazila kao neka vrsta pratećeg proizvoda imperijalizma, osvajanja velikih teritorija, nametanja svoje vlasti i brisanja kulturne i jezičke tradicije starosedelaca. Što se engleskog i Engleza tiče, oni su najpre osvojili sva Britanska ostrva, pa onda i dobar deo sveta. Za današnji status ovog jezika najzaslužnije su SAD, nekada pobunjena kolonija a danas najveća svetska sila.

Mnogo je onih koji engleskom jeziku ne predviđaju tako uspešnu i naprednu budućnost na putu globalizacije, kojim su sve nacije nepovratno krenule. S jedne strane, priznaje se potreba postojanja jednog jezika za međunarodnu komunikaciju, ali se u toj ulozi ne vidi engleski već neki izmišljeni jezik tipa *esperanto*, *loglan*, *lojban* ili neka vrsta kinesko-japanske varijante, s obzirom na rastuću političko-ekonomsku moć te dve zemlje. S druge strane, veruje se u razvoj tehnike i stvaranje kompjuterskog univerzalnog prevodioca. Tako bi svi mogli da govore na svom maternjem jeziku i da se međusobno razumeju. Međutim, iz ovakvog tehničkog poduhvata je vrlo teško isključiti ljudski prevodilački faktor, tj. prevodioca. Razlog je taj što se sistem prevodenja zasniva, pre svega, na prevodenju morfosintaksičkih struktura, semantika se svodi na uvid u rečnik, dok se

komunikativne i pragmatičke vrednosti pojedinih reči i izraza gotovo nikako ne mogu integrisati u taj veliki prevodilački sistem.

Toliko o događanjima u stvarnom svetu. Da vidimo šta nam po ovom pitanju kažu pisci naučne fantastike. Kako će se ljudi sporazumevati u dalekoj budućnosti? Sudeći po onome što sam ja pročitala, ovom sitnicom se i nisu baš mnogo bavili. Valjda su svoju kreativnost usmerili na druge sadržinske elemente (opisivasnije neobičnih planeta, još neobičnijih živih bića na njima itd.) dok se opis jezika svodi na: varijanta engleskog, evoluirani engleski, jezik Mreže, jezik Hegemonije; sve u svemu, uglavnom, svi govore istim jezikom. Postoji, međutim, jedno delo u kome se ovom problemu pristupa na nešto "ozbiljniji" način – "Autostoperski vodič kroz galaksiju" Dagleasa Adamsa. U poznatoj galaksiji, kaže ova knjiga, postoji mnoštvo jezika, svako govori na svom jeziku i svi se savršeno razumeju. Tajna je u "vavilonskoj ribici". To je jedna mala živa ribica, koja se stavi u uvo, i tu prevodi sa svih mogućih jezika. Slatko rešenje! U ovoj knjizi se daje i jedan zanimljiv prikaz razvoja gramatike, tj. razvoja novih, komplikovanih glagolskih vremena kada ljudi počnu da putuju kroz vreme.

Šalu na stranu. Univerzalni jezik se oduvek vezivao za veliku društvenu moć nacije koja tim jezikom govori, te će tako njegova budućnost najpre zavisiti od društvenih događanja i budućeg odnosa među svetskim silama, a zatim i od sve većeg i bržeg tehničkog razvoja ljudske civilizacije.

Bibliografija:

<http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/lingua-franca.html>